

Inversjon i norsk innlærerspråk

En undersøkelse av variasjonsmønstre i skrevne tekster

Hilde Johansen

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium,

Universitetet i Bergen

Hilde.Johansen @ lle.uib.no

Innledning

Denne artikkelen er basert på masteroppgaven min ”Ja takk, begge deler – En undersøkelse av variasjonsmønstre i anvendelse av invertert ordstilling i norske mellomspråkstekster.” (Johansen 2007), hvor jeg gjorde en studie av et velkjent språklig fenomen innen norsk som andrespråk: foranstillingsinversjonen. De fleste som jobber innen feltet, har nok vært borti feil av typen *underinversjon*, et ordstillingsavvik som ofte forekommer i innlærerspråk og som knyttes til den såkalte inversjonsregelen: ”Når en indikativsetning innledes av et annet ledd enn subjektet, skal subjektet stå bak verbet.” (Hagen 1998: 272). Ved *underinversjon* blir verbet stående bak subjektet.

Foranstillingsinversjon har vært studert fra ulike perspektiv i andrespråksforskningen, og de fleste ser ut til å komme til at det er et trekk som er vanskelig å tilegne seg, og et av de siste som faller på plass i innlærerspråket, om i det hele tatt. Det er satt fram ulike forklaringer på hvorfor det er vanskelig, for eksempel at det er en komplisert syntaktisk struktur som krever mye kapasitet (Meisel, Clahsen og Pieneman 1981), eller at foranstillingsinversjonen er en struktur som mangler kommunikativt innhold, og derfor ikke så lett blir lagt merke til (Lund 1997). Andre igjen har kommet til resultater som ikke tyder på at det er så vanskelig som man vil ha det til. Hos Brautaset (1996) viser det seg at samtlige informanter har inverterte

setninger allerede etter to måneder.

Men hva vil det si å ha lært noe? Dette er et sentralt spørsmål innen andrespråklæring. Noen vil si at et trekk er tilegnet idet man begynner å bruke det, andre vil kreve 100 % mestring for si at noe er tilegnet. Disse forskjellene i valg av *tilegnelsespunkt* (Ellis 1989:43), kan føre til at en har ulike oppfatninger av hvorvidt et bestemt språklig trekk er vanskelig eller ikke, og dette gjelder også i tilfellet inversjon.

I min egen studie har jeg ikke søkt å si noe om hvorvidt innlærerne har tilegnet seg inversjonsregelen eller ikke, og heller ikke om strukturen i seg selv er vanskelig. Jeg har ønsket å sette fokus på *mellomspråksvariasjonen*. På veien til en tilegnelse, uavhengig av hvor man setter grensen for når et trekk er tilegnet, vil en ofte på et gitt tidspunkt ha noen kontekster hvor trekket er anvendt korrekt, og noen kontekster hvor det ikke er det. Det er vanlig å anta at denne typen variasjon i stor grad er systematisk, at vekslingen mellom former ikke er tilfeldig; "All surface variation can be reduced to invariance and a set of principles that govern distribution of forms[...]" (Anderson 1989:46). Ulike forhold kan styre variasjon, både psykologvistiske, sosiale og rent lingvistiske forhold. I tillegg fins det *fri* variasjon, som ikke kan føres tilbake til noen styrende prinsipper (Ellis 1989:23).

I undersøkelsen ser jeg på om variasjonen kan forklares ut fra de nærmeste språklige omgivelsene, såkalt variasjon etter språklig kontekst. Jeg har undersøkt hva som styrer vekslingen mellom setninger med korrekt inversjon og setninger med underinversjon hos en og samme innlærer, i en og samme tekst. Målet har vært å finne ut om det fins inversjonskontekster som det er lettere å anvende inversjon i enn andre, og om dette kan knyttes til de språklige omgivelsene og forklarende *kognitive* forhold.

Spørsmål jeg har stilt meg er: Hva kjennetegner den umiddelbare språklige konteksten til inversjoner og underinversjoner? Er vekslingen knyttet til opparbeidelsen av kunnskap om inversjonens distribusjon, eller er det et resultat av kapasitetsbegrensninger hos innlæreren i en reell kommunikasjonssituasjon?

Datamaterialet består av skrevne tekster fra Språkprøven i norsk for voksne innvandrere, hentet ut fra Norsk andrespråkskorpus (ASK) sitt testkorpus.¹ Testkorpuset består av 100 langsvarsoppgaver skrevet av innlærere med ti forskjellige morsmålsbakgrunner. Studien er en flerkasusstudie, med fokus på variasjonsmønstre i enkelttekster.

Inversjon i innlærerspråk

To modeller som det er mye vist til i forbindelse med inversjon i andrespråk, er ZISAs ² *multidimensjonale modell* (Meisel, Clahsen & Pieneman 1981) og Pienemanns prosesseringsmodell (Pienemann 1988). Sentralt i begge disse modellene er at inversjon regnes som en komplisert *flyttingsprosess*. Denne prosessen krever stor kognitiv kapasitet fra innlærers side, og det er nødvendig å ha prosessert seg gjennom flyttinger på lavere nivåer og bygd opp kapasitet, før de kan mestre inversjonsstrukturen. Det hevdes at foranstillingsinversjon læres senere enn spørsmålsinversjon, fordi man i spørsmål bare har en omrokking av kantkonstituenten, mens foranstillingsinversjonen er en omrokking internt i setningen.

Karen Lunds funksjonelle tilegneshypotese (Lund 1997) argumenterer derimot for en *funksjonell* tilnærming til tilegnelse av inversjon, med fokus på språkets innholdsside fremfor den tradisjonelle orienteringen mot form og struktur. Hun mener innlæringen av inversjon heller må ses i forhold til den kommunikative funksjonen strukturen har. I deklarativsetninger har ikke inversjonen noen egen funksjon, slik den har i ja/nei-spørsmål, hvor den markerer et pragmatisk skille mellom spørsmål og utsagn, og det er derfor mindre kommunikativt press på innlæreren til å lære seg foranstillingsinversjon. Inversjonen i seg selv er altså ikke vanskelig, men mangelen på en klar funksjon fører til at strukturen ikke blir lagt merke til i starten av tilegnelsen.

Begge disse tilnærmingene sier indirekte noe om variasjon i mellomspråk. Både Lund og ZISAs forklaringer på hvorfor spørreinversjon læres før foranstillingsinversjon, sier noe om hvordan og hvorfor inversjonsstrukturen veksler mellom å være anvendt i *spørsmål*, men ikke i *deklarativ setninger*. Det man derimot ikke har gått inn på i disse undersøkelsene, er den mellomspråksvariasjonen som oppstår kun ved foranstillingsinversjon. Foranstillingsinversjon mangler *alltid* pragmatisk og semantisk motivasjon, så man kan ikke lenger ty til en funksjonell forklaring når man ønsker å si noe om hvorfor innlæreren veksler mellom inverterte og ikkeinverterte deklarativ setninger.

Både Bolander (1988), Hagen (1992) og Brautaset (1996) har belyst variasjon i deklarativ setninger. De har undersøkt hva som skiller den språklige konteksten til inverterte og ikkeinverterte setninger ved å se på hvilke foranstilte ledd, subjekter og finitte verb som kan se ut til å virke positivt og negativt på mestring av regelen. Bolander kommer blant annet fram til at ob-

jekter i forfeltet virker positivt, mens leddsetninger virker negativt. For subjekter er det positivt om disse er substantiver eller førstepersonspronomen. Ellers fremhever hun verb som uttrykker mening og antakelse som positivt. Det at foranstilte objekter ofte forekommer sammen med invertert ordstilling i hennes materiale, mener hun kan være resultat av formularlæring av det-setninger, og setningsvedheng som 'tycker jag'. Hagen har sett på skriftlige arbeider fra tre ulike tidspunkt, og kommet til følgende konklusjon:

Det underinverterte setninger tenderer mot å ha felles, synes å være at de inneholder trekk som belaster språkbrukerens informasjonsbehandlingskapasitet i sterkere grad enn de korrekte inverterte setningene han får til. (Hagen 1992: 34).

Hagen mener altså at variasjonen er styrt av kapasitetsbelastningen til hver enkelt kontekst, og han legger frem en rekke egenskaper ved konteksten som påvirker mestring av inversjon: Tunge forledd, sterk tekstbinding og setningskordinering er særlig utløsende på underinversjon, mens pronomensubjekter og tunge, rematiske subjekter og korte eller frekvente finitte verb virker positivt på korrekt inversjon.

Med utgangspunkt i Hagens arbeid har Brautaset undersøkt foranstilte ledd og subjekter, men hun fant ingen bekreftelse på at forfeltet har innvirkning på variasjonen. Pronomensubjekter derimot har høy frekvens sammen med korrekt inversjon.

Inversjonstermen

Innenfor noen teoretiske retninger er det vanlig å se på inversjon som en form for flytteprosess hvor subjektet og verbet bytter plass, slik ZISA-prosjektet gjør. Dette har også vært en vanlig måte å beskrive det for innlærere på, enten at subjekt og verb *byter plass*, eller at subjektet *flytter bak* verbet. Jeg ønsker å presisere at jeg i denne artikkelen bruker termen inversjon teoretisk, uten å ta stilling til hva som er opphavet til strukturen. Jeg benytter dessuten termene *overinversjon* og *underinversjon* som beskrivelser av ikke-målspråkslike strukturer i mellomspråket, men ikke nødvendigvis for å fokusere på feilaspektet ved dem.

Inkludert i underinversjonene er også noen tilfeller som i norsk ikke nødvendigvis er ugrammatisk uten inversjon. Dette vil jeg komme tilbake til.

Kunnskapsrelatert eller kontrollrelatert variasjon – to hypoteser

En fare ved å lete etter såkalte 'lette' og 'tunge' kontekster, er at man kan risikere å ende opp med en sirkeldefinerings av hva som er lett og tungt (Ellis 1989:37). De kontekstene der trekket er anvendt defineres som lette, og kontekster hvor det ikke er anvendt, defineres som tunge. For å unngå dette har jeg søkt en uavhengig definisjon av lett og tung, med utgangspunkt i to ulike teorier om hva variasjon i mellomspråk skyldes. Jeg har ut fra dette satt fram to hypoteser om hvilke forhold som styrer variasjonen, og hvilke kontekster som kan virke 'fremmede og hemmende' på anvendelsen av in- versjon.

Det er vanlig å skille mellom to retninger innen teorier om variasjon i mellomspråk – *the heterogenous competence paradigm* og *the homogenous competence paradigm* (Tarone 1988). Det heterogene paradigmet betrakter variasjon som et kompetansefenomen, og hevder at den avspeiler en tilsvarende variabel (heterogen) kompetanse, et innlærersystem som skiller seg fra målspråkets grammatikk. Det homogene paradigmet betrakter derimot variasjon som et performansefenomen. Man forutsetter at regelen er innlemmet i kompetansen, men at forhold rundt produksjonen av en ytring belaster innlærerens kapasitet, slik at kunnskapen ikke blir anvendt.

Undersøkelsene jeg har gjort tar utgangspunkt i to hypoteser: *identifiseringshypotesen* og *kapasitetshypotesen*. Disse to er ment å representere hvert av de to paradigmene innen variasjonsteori. Identifiseringshypotesen tar utgangspunkt i at variasjon har sitt opphav i avkodning av innputt og opparbeiding av *kunnskap* om regelen (kompetansefenomen). *Kapasitetshypotesen* forutsetter at variasjon er knyttet til automatisering av denne kunnskapen og bruk i en reell kommunikatív situasjon (performansefenomen).

Skillet mellom performanse og kompetanse er omdiskutert og problematisk, så videre i artikkelen vil jeg i stedet bruke termene 'kunnskap' og 'kontroll'. Variasjon, slik den blir behandlet av de ulike hypotesene i denne undersøkelsen, vil bli ansett som hhv. *kunnskapsrelatert* og *kontrollrelatert*, og ikke direkte knyttet skillet mellom kompetanse og performanse. Opparbeiding av kunnskap og kontroll er nemlig prosesser som eksisterer uavhengig av ulike definisjoner av kompetanse. Begrunnelsen for dette begrepsvalget er å finne hos Sharwood Smith:

The notion of processing control allows us to separate out those factors of language ability that we want to call 'knowledge' and those factors

that have to do with the more or less skilful deployment of knowledge in actual performance millisecond per millisecond. (1994:16)

Implisitt i hypotesene i denne undersøkelsen ligger det påstander om den relative vanskegraden til ulike inversjonskontekster; noen er lettere å avkode eller anvende enn andre, og det er disse som kan forventes å stå *med* invertert ordstilling i tekstene. Jeg vil komme tilbake til konkrete operasjonaliseringene av lett og tung lenger ned.

Inversjon og variasjon i datamaterialet

Datamaterialet i undersøkelsen er hentet fra Norsk andrespråkkorpus (ASK) sitt testkorpus, som består av 100 langsvarsoppgaver fra Språkprøven i norsk for voksne innvandrere, skrevet av innlærere med ti forskjellige morsmålsbakgrunner. Korpuset var enda ikke ferdigstilt da undersøkelsen ble utført, så jeg har ikke benyttet meg av korpusets mange søkemuligheter, men kun hentet ut tekstene for så å gå gjennom dem manuelt. I hovedundersøkelsen av variasjon har jeg bare brukt deler av korpusmaterialet, de tekstene som hadde variasjon. Men jeg har også undersøkt utbredelsen av variasjon og invertert ordstilling i hele materialet på 100 tekster.

I en undersøkelse av utbredelsen av inversjon i hele materialet, har jeg i hver tekst talt opp alle *obligatoriske inversjonskontekster*, altså setninger hvor det enten *er* invertert ordstilling eller *skulle vært* det ifølge norsk grammatikk.³ Dette ga grunnlaget for en inndeling i fire typer tekster:

Tekster **uten** inversjonskontekster

Tekster med **bare underinverterte** inversjonskontekster

Tekster med **bare inverterte** inversjonskontekster

Tekster med **både inverterte og underinverterte** inversjonskontekster (Variasjon)

Jeg gjentar at jeg her ikke opererer med noe som helst mål for *tilegnelse*. De fire kategoriene er bare en *beskrivelse* av materialet med fokus på om tekstene har variasjon eller ikke. Opptellingen ga følgende resultat:

Tabell 1: Fordelingen av teksttyper i hele materialet

Ingen inversjonskontekster	0
Bare underinverterte kontekster	1
Bare inverterte kontekster	55
Variasjon	44

Det er ingen tekster som ikke har inversjonskontekster i det hele tatt, selv om to av tekstene har så lite som bare én kontekst. Det er altså krav om inversjon i alle tekstene i materialet. Bare én eneste tekst har kun underinversjoner, mens over halvparten av tekstene, 55 stykker, har *alle* obligatoriske kontekster invertert. 17 av disse har også overinversjon, noe som viser at de, til tross for høy korrekthet, allikevel ikke anvender inversjonsstrukturen helt målpråkslikt. 44 av tekstene har variasjon, og jeg vil komme tilbake til disse tekstene etter å ha vist fordelingen av inverterte og underinverterte kontekster hos de ulike morsmålsgruppene.

Følgende tabell viser fordelingen av inversjonskontekster i forhold til morsmål. Det er 10 tekster fra hver morsmålsgruppe, og tabellen er sortert etter flest antall tekster med bare inverterte kontekster per språk.

Tabell 2: Antall teksttyper per morsmålsgruppe

	Bare inverterte kontekster	Bare underinverterte kontekster	Variasjon
Hele ASKtest	55	1	44
Tysk	10	0	0
Nederlandsk	9	0	1
Engelsk	7	0	3
Russisk	7	0	3
Vietnamesisk	6	0	4
Spansk	4	0	6
Polsk	4	1	5
Somali	3	0	7
Bosn-serb-kroat.	3	0	7
Albansk	2	0	8

Tysk og nederlandsk er de eneste språkene i korpuset som har en inversjonsregel som tilsvarer den norske. Vi ser at det er disse morsmålsgruppene som kommer best ut når det gjelder tekster med bare inverterte kontekster, 19 av 20 tekster har kun inverterte kontekster. Når en i tillegg ser nærmere på den ene nederlandske variasjonsteksten, viser det seg at den bare mangler invertert ordstilling i én av 15 kontekster. Denne setningen innledes av *for eksempel*, og kan egentlig regnes som grammatisk uten inversjon. Disse funnene skulle være i tråd med resultatene til Karen Lund, hvor de nederlandske informantene raskere oppnådde stabilitet i inversjonsmestringsen enn de øvrige informantene (Lund 1997:163).

Vi ser at i dette materialet på 100 skriftlige tekster, har samtlige innlærere produsert kontekster som stiller krav om inversjon, og det er bare én tekst som bare har underinversjoner. Inversjonsstrukturen er altså til stede i 99 av 100 tekster. Flertallet av tekstene, 55 stykker, har i tillegg alle kontekster invertert, alt i alt er det faktisk overvekt av inverterte kontekster i materialet; av 658 inversjonskontekster er hele 569 inverterte, mens bare 89 mangler inversjon. Denne tabellen viser relativ frekvens av inverterte og ikke inverterte kontekster per språk og i hele materialet:

Tabell 3: Relativ frekvens av av inverterte og underinverterte kontekster i hver morsmålsgruppe.

	Inverterte kontekster	Underinverterte kontekster
Tysk	100 %	0 %
Nederlandsk	98,4 %	1,6 %
Engelsk	93,6 %	6,4 %
Vietnamesisk	92,9 %	7,1 %
Russisk	86,8 %	13,2 %
Polsk	84,2 %	15,8 %
Spansk	82,5 %	17,5 %
Bosn-serb-kroat.	82,5 %	17,5 %
Somali	75,4 %	24,6 %
Albansk	69,4 %	30,6 %
Sum ASKtest	86,5 %	13,5 %

Variasjonstekstene

Nesten halvparten av tekstene i materialet viser variasjon, og i hoveddelen av studien min er det bare disse som er undersøkt. Jeg har i tillegg en ytterligere avgrensning av materialet: Det er bare tekster med *minst to* underinverterte kontekster som tatt med i variasjonsundersøkelsen. Dette skaper et materiale på 19 tekster av opprinnelig 44 variasjonstekster. Siden det er en flerkasusstudie, er det variasjonsmønstrene i hver enkelt tekst jeg har sett på, ikke det kollektive variasjonsmønsteret. Heller ikke morsmålspåvirkning er tatt med i denne omgang, og det er ikke like mange tekster fra hver morsmålsgruppe i de 19 tekstene, så denne faktoren er ikke kontrollert for.

Identifiseringshypotesen

Å tilegne seg et språklig trekk dreier seg ikke bare om å vite om det og å bruke det rent mekanisk, det dreier seg også om en dypere form for kunnskap om strukturens distribusjon. Identifiseringshypotesen tar utgangspunkt i variasjon som *kunnskapsrelatert*, med opphav i avkodinga av målspråket, og når det skal være og ikke være inversjon. Den har navnet identifiseringshypotesen fordi det avgjørende er om innlæreren har identifisert en språklig kontekst som *inversjonskrevende* eller ikke.

Krav om inversjon får man når man innleder en setning med et annet ledd enn subjektet, og det er dette leddet som signaliserer at det skal være inversjon. I undersøkelsen av identifisering av inversjonskontekster, er det derfor det foranstilte leddet som står i fokus. Å identifisere en kontekst som inversjonskontekst, vil være å identifisere at et foranstilt ledd krever etterfølgende invertert ordstilling.

Identifiseringshypotesen

Den variable anvendelsen av invertert ordstilling i obligatoriske kontekster er et resultat av en ufullstendig identifisering av foranstilte ledd som inversjonskrevende.

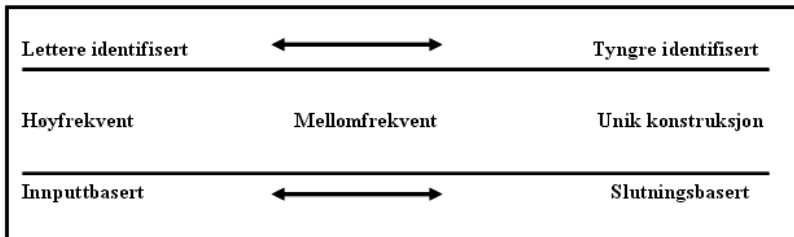
Den mest avgjørende kilden til dypere kunnskap om inversjonsregelen, er selvsagt målspråksinnputt. I en beregning utført av Jan Terje Faarlund er så mye som 40 % av norske hovedsetninger innledet av et annet ledd enn subjektet (1992:91), så det skulle ikke være tvil om at innlærerne møter foranstillingsinversjon i innputt. Men for at innputt skal ha noen læringseffekt, er

det avgjørende at trekket "[...] forekommer med en viss hyppighet" (Berggreen og Tenfjord 1999:96). I tillegg er det ikke alle typer kontekster som er tilgjengelig gjennom innputt. Mange foranstilte ledd som blir produsert, er det jeg har kalt *unike konstruksjoner*, og disse vil man ikke kunne finne evidens for i innputt. Jeg har derfor satt et skille mellom kontekster som kan være gjenstand for *innputtbasert identifisering*, og kontekster som ikke kan det, men som krever *slutningsbasert identifisering*.

Sammenhengen mellom frekvens og læring gjelder ikke bare enkeltord, men kan også gjelde større enheter og uttrykk. Innen kognitiv grammatikk ser en gjerne på hvordan deler av innputt læres som helhet, som hele konstruksjoner, og ikke som gjennomanalyserte enheter. Ideen er at en stor andel av språklige enheter forekommer i relativt frekvente kollokasjoner, og at det ofte gir mer mening å fokusere på hele kollokasjoner ("chunks"), enn på mindre bestanddeler (N.C. Ellis 2003:66). I tråd med dette er det altså ikke den generelle innputtfrekvensen til det enkelte foranstilte ledd som er avgjørende, men frekvensen av *kollokasjonen* 'foranstilt ledd + invertert ordstilling' i innputt.

Det er bare språklige uttrykk som er høyfrekvente i initial posisjon sammen med invertert ordstilling som vil kunne være gjenstand for innputtbasert identifisering. Disse vil på grunn av den høye frekvensen være lettere å identifisere enn språklige uttrykk som er mindre frekvente (mellomfrekvente) eller aldri/sjelden forekommer sammen med invertert ordstilling i innputt, og derfor krever slutningsbasert identifisering (unike konstruksjoner).

Figur 1: Skala som viser sammenhengen mellom identifiseringstygnde og innputtfrekvens.

De høyfrekvente kan man forvente læringseffekt av, de unike vet man med sikkerhet ikke er tilgjengelig i innputt,⁴ og de mellomfrekvente er en gråsoner

mellom de andre to, som både kan være gjenstand for innputtbasert og slutningsbasert identifisering.

For å finne ut hva som er de mest frekvente uttrykkene i foranstilt posisjon i norsk, har jeg gjort en undersøkelse av *Oslo-korpuset av taggede norske teksters* utvalg av avistekster og skjønnlitteratur.⁵ En optelling av 1400 tilfeldige kontekster viste at noen ord har merkbart høyere frekvens enn andre, nemlig: *nå, så, da, her, der* og *derfor*. Det er klart at det er problematiske sider med å bruke et skriftlig korpus som mål for norsk innputt, men en kjensgjerning når det gjelder ordfrekvens, er at de aller mest frekvente ord og uttrykk har en tendens til å være de samme, uavhengig av om det er muntlig eller skriftlig språk.

Som *unike* foranstilte ledd regner jeg alle former for egenproduserte konstruksjoner, for eksempel leddsetninger eller fraser som tydelig er konstruert for sammenhengen de står i, og som man med sikkerhet kan vite aldri har vært produsert før, for eksempel "I STED om sommer når er jazz festivalen".⁶ Dessuten regner jeg med utenlandske uttrykk, for eksempel engelske *also*, eller uttrykk som ikke kan foranstilles i norsk, for eksempel adverbet *også*.

Som mellomfrekvente regnes alt som ikke er høyfrekvent eller unikt, og dessuten leddsetninger som kan være holofrastiske, spesielt setninger som typisk læres som helheter i en innlæringsssituasjon, for eksempel "Da jeg kom til Norge ...".

I tillegg til frekvens kan det tenkes at de foranstilte leddenes *syntaktiske klarhet* påvirker identifiseringen. Enkelte ord/uttrykk vil i innputt forekomme både med og uten invertert ordstilling, for eksempel *så, da, og spørreord*. Til tross for at disse er høyfrekvente i initial posisjon, kan de være vanskeligere å identifisere, fordi en må lære seg å skille ut når de skal stå med og når de skal stå uten invertert ordstilling. Også ledd som står i ekstraposisjon kan regnes som uklar innputt, som i setningene: "Heldigvis, jeg rakk bussen!" og "Heldigvis rakk jeg bussen". Disse vil være grammatiske både med og uten inversjon, så om slike ledd ikke står med inversjon hos en innlærer, kan det være et bevisst valg, og ikke nødvendigvis manglende identifisering.

I forbindelse med syntaktisk uklarhet er det naturlig å ta med overinversjoner, som regnes som en form for overgeneralisering av inversjonsstrukturen til kontekster der det ikke skal forekomme. Dette har blitt omtalt som resultat av feilaktige hypoteser om når det skal være inversjon (Lund 1997) og som et strukturelt interpretasjonsproblem (Hagen 1992:32), og det

antydtes at det ofte forekommer etter syntaktisk uklare setningsinnledere (homonymer). Jeg har undersøkt om de overinverterte kontekstene forekommer i syntaktisk uklare kontekster, eller om det også forekommer i kontekster hvor det må være resultat av en feilslutning.

Resultat

Om identifiseringshypotesen og operasjonaliseringen av den stemmer, kan man forvente et variasjonsmønster i hver enkelt tekst hvor de inverterte kontekstene er mer frekvente og syntaktisk klare, enn de underinverterte kontekstene.

Etter å ha klassifisert og sammenlignet kontekstene i hver enkelt av innlærertekstene, viser det seg at 7 av 19 tekster støtter identifiseringshypotesen om en bare tar frekvensforhold i betraktning. I disse tekstene er altså variasjonsmønsteret slik at de inverterte kontekstene har mer frekvente forledd enn de som er underinverterte. Når jeg i tillegg tar syntaktisk uklarhet med i betraktning, gir hele 9 av 19 tekster støtte til hypotesen.

Et eksempel på en tekst som støtter hypotesen, er denne, som har følgende foranstilte ledd i sine inversjonskontekster:

Tabell 4: Inversjonskontekster i eksempelteksten

Kontekster uten inversjon

At bli en sjåføren på tunge kjøretøy	Unik
, også	Unik
I STED om sommer når er jazz festivalen	Unik

Kontekster med inversjon

For meg selv	Mellomfrekvent
I dag	Mellomfrekvent
I hovedsak	Mellomfrekvent
I dag	Mellomfrekvent
Da kjørte jeg første gang lastebil	Unik
Da fikk jeg min første jobb	Unik

Overinversjoner:

Da	Syntaktisk uklar
Da	Syntaktisk uklar
Hva	Syntaktisk uklar

En ser her at samtlige kontekster uten inversjon er unike: to egne konstruksjoner og ordet *også*, som er ugrammatisk i foranstilt posisjon. De inverterte kontekstene er først og fremst mellomfrekvente, faste uttrykk. Men det er også to inverterte kontekster som er unike, noe som kan se ut til å stride imot prediksjonene for identifiseringshypotesen. Men siden kategoriene mine er såpass vide, har jeg tillatt variasjon innen en og samme frekvenskategori, for eksempel både inverterte og ikke inverterte unike, slik det er i denne teksten. De unike kontekstene er jo gjenstand for slutningsbasert identifisering, og en kan regne med at dette i seg selv er en stegvis prosess, så denne variasjonen innad i unik-kategorien avspeiler egentlig at slutningsprosessen har nådd noen unike kontekster, men ikke alle.⁷

Det kan diskuteres om det foranstilte *også* er en ugrammatisk foranstilling eller om det er en ortografisk feil hvor innlæreren egentlig har ment *og så*, som jo er en grammatisk korrekt foranstilling. Begge tilfeller vil imidlertid tale for tyngre identifisering, ettersom leddet enten klassifiseres som unikt eller som syntaktisk uklart.

De overinverterte kontekstene har alle syntaktisk uklare innledere – *da* og *hvor*, ord som i norsk innputt vil være å finne både med og uten invertert ordstilling, alt avhengig av hvilken type setning det er. Disse overinversjonene skulle derfor være i tråd med ideen om at det er identifisering som styrer variasjonen.

Man kan også tenke seg at overgeneraliseringer skjer etter ord som ikke er syntaktisk uklare, for eksempel etter *fordi*, *eller* og *hvis*, som i norsk alltid står uten invertert ordstilling. Overgeneraliseringen kan ikke da regnes som innputtbasert, men må heller sees på som slutningsbasert. I materialet mitt forekommer overinversjon både etter uklare ord/uttrykk og etter uttrykk som aldri står med inversjon i innputt, noe som kan tyde på at overinversjon både kan knyttes til innputtforhold og slutningsforhold. Den største delen av overinversjonene er allikevel i uklare kontekster, hele 67 %.⁸

Variabel identifisering som årsak til variasjon

I en prosess med opparbeiding av kunnskap om når invertert ordstilling skal anvendes og ikke anvendes, kan man forvente et gradvis inntak, hvor innlærerne identifiserer flere og flere leksikalske kontekster som inversjonskrevende. I tillegg kan det oppstå kontekster som er feilaktig identifisert, altså overinversjoner. Summen av dette er en synkron variasjon, en veksling mellom kontekster med og uten inversjon i en og samme tekst.

Om det er identifiseringsforhold som styrer variasjonen, vil korrekt in-

versjon først dukke opp etter høyfrekvente foranstilte ledd, for så å spre seg til de mindre frekvente, og videre til ledd som krever slutningsbasert identifisering. Ledd som er syntaktisk uklare med hensyn til invertert ordstilling, kan, selv om de er høyfrekvente, være vanskeligere å identifisere. Størstedelen av tekstene i materialet, 9 stykker, innfrir prediksjonene til hypotesen, og bare fire tekster viser et helt motsatt mønster enn forventet.

Kapasitetshypotesen

Å ha kunnskap om en regels distribusjon er bare en side av saken, en annen side er om innlærerne faktisk får benyttet seg av denne kunnskapen. Kapasitetshypotesen tar utgangspunkt i at variasjon er et *kontrollrelatert* fenomen, hvor vekslingen mellom invertert og underinvertert ordstilling er resultat av at fremhenting av kunnskap blir vanskeligere av kapasitetsårsaker. Berggreen og Tenfjord skriver at:

Dersom informasjonsinnhenting ikke kan foregå nokså automatisert, blir det avgjørende for prosesseringen at den språklige konteksten ellers er enkel og lite krevende. Bruk av ikke-automatisert viten vil bli variabel etter språklig kontekst. (Berggreen og Tenfjord 1999:235)

Dette omtales ofte som kapasitetsbetinget variasjon, hvor årsaken til vekslingen er møtet mellom språklig uttrykk og innlærerens kognitive kapasitet. Hensikten med kapasitetshypotesen er å undersøke om variasjonen er styrt av de språklige omgivelsenes kapasitetsbelastning. Tanken er at kontekster som medfører lav kapasitetsbelastning med større sannsynlighet er inverterte, enn omgivelser som er tunge og mer belastende for innlæreren.

Kapasitetshypotesen

Variasjon er resultat av at kunnskapen om invertert ordstilling ikke er helt automatisert, og at den omkringliggende språklige konteksten i ulik grad belaster innlærerens kapasitet og påvirker hans muligheter til å nyttiggjøre seg av kunnskapen.

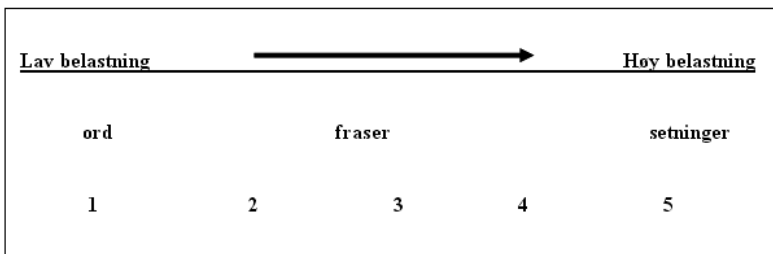
For identifiseringshypotesen antok jeg at det var det foranstilte leddet som styrte variasjonen, i kraft av sin frekvens og syntaktiske klarhet i innputt. For kapasitetshypotesen har jeg inkludert subjektet og det finitte verbet, da

disse er de leddene som er nærmest inversjonen, og derfor gjør krav på innlærerens oppmerksomhet samtidig. Selv om jeg regner disse tre som hovedpåvirkningskilde til variasjonen, har jeg også trukket inn en rekke andre faktorer, for eksempel setningsadverbialer, anafori og mulige helfraser.

Som mål for kapasitetsbelastning har jeg først og fremst sett på *strukturell kompleksitet*. Det er altså ikke bare den rene lengden på leddene som er interessant, men den indre strukturen og det den fører med seg av syntaktiske og morfologiske elementer.

Jeg har klassifisert kontekstene ledd for ledd etter en kompleksitetsskala som går fra enkeltord (1), via sammensatte fraser, til hele setninger (5). Jo mer komplekst, jo mer belastende. Tallangivelsene er kun tildeling av en relativ rang, og utgjør ingen numerisk verdi utover dette.

Figur 2: Skala som viser sammenhengen mellom belastning og strukturell kompleksitet.

Kategori 1, korte ord, utgjør ord med én stavelse. Kategori 2 er lengre ord, og faste uttrykk som kan sees på som uanalyserte fraser uten reell hierarkisk frasestruktur, for eksempel 'i hvert fall'. Kategori 3 er enkle fraser, kategori 4 mer utbygde fraser, og kategori 5 er leddsetninger eller ledd som inneholder leddsetninger.⁹ For uttrykk i foranstilt posisjon og subjektposisjon kan en forvente seg hele spekteret av kompleksitet fra 1-5, men for verbfrasen har jeg bare to kategorier: korte og lange verb, basert på antall stavelser. Om to eller flere ledd i samme tekst er på samme kompleksitetsnivå, har jeg latt *lengden* avgjøre hvilket av leddene som er mest belastende.

Hvert ledd i hver inversjonskontekst har blitt kategorisert etter kompleksitet, og fått en tallrepresentasjon av sin samlede kapasitetsbelastning. Om det foranstilte leddet tilhører kategori 1, subjektet kategori 3 og verbet kategori 1, vil kapasiteten uttrykkes som [1-3-1].

Kontekster med og uten inversjon har så blitt sammenlignet med utgangspunkt i det jeg har kalt *den maksimale belastningsgrensen*(MB). Dette er den mest krevende inverterte konteksten i hver tekst. Siden denne konteksten er invertert, må en regne med at kapasitetsbelastningen er innenfor grensene for det innlæreren kan tåle før inversjonen uteblir. For å finne støtte for hypotesen må derfor kontekstene uten inversjon utgjøre *større* belastning enn MB.

Resultat

I denne delen av undersøkelsen var det bare 15 av de 19 variasjonstekstene som kunne vurderes, fordi fire av tekstene ikke lot seg undersøke med den kategori-inndelingen jeg hadde. Det viste seg at jeg hadde for vide kategorier, og at en mer nyansert inndeling var nødvendig for å kunne vurdere disse tekstene.

Tekstene ble vurdert til å være *positive*, *negative* eller *blandete* profiler; positive om samtlige underinverterte kontekster var *mer* belastende enn MB, blandet om bare noen av kontekstene innfridde prediksjonen, og negativ om kontekstene uten inversjon var *mindre* belastende enn MB. I første omgang var det ingen positive profiler. Det var imidlertid 6 negative profiler, og de resterende 9 tekstene hadde en blandet profil, hvor de fleste underinverterte kontekstene var mer belastende enn MB, men en eller to av kontekstene var mindre belastende.

De 15 tekstene ble videre undersøkt for en rekke andre faktorer ved de språklige omgivelsene, for å se om andre forhold kunne forklare at enkelte kontekster som lå innenfor den maksimale belastningsgrensen allikevel ikke var inverterte. Her så jeg etter en rekke faktorer utover kompleksitet, som kunne tenkes å utgjøre en ekstra belastning: anaforske foranstilte ledd eller subjekter, kontrasterte/trykksterke foranstilte ledd eller subjekter, verb med sterk tilknytning til partikkel eller et annet kompliment, og frekvens. I tillegg så jeg etter faktorer som kunne lette belastningen: holofrastiske leddsetninger i forfeltet, og *setningsvedheng* som 'sier jeg', 'synes jeg'. Jeg så også etter noen ekstra belastningsfaktorer *utenfor* den gitte språklige konteksten: setningsadverbialer i midtfeltet, foranstilling av leddsetninger og venstredislokerte ledd.¹⁰

Når alle 15 tekstene var analysert for ekstrarfaktorer, stemte hele 11 av 15 overens med prediksjonene. Det vil si at selv om bare strukturell kompleksitet ikke ga så mange *entydig* positive profiler, så hadde de negative og blandede profilene en rekke kontekster som kunne forklares ved at de hadde

andre forhold som gjorde dem lettere eller tyngre å prosessere enn først antatt. Spesielt setningsadverbial i midtfeltet så ut til å være utslagsgivende, da samtlige kontekster som hadde dette, manglet inversjon.

Følgende tabeller viser teksten som ble brukt som eksempel tidligere, men i lys av kapasitetsbelastning denne gangen. Den maksimale belastningen (kontekst 4) er **uthevet**. Kolonnen 'Bel.' angir om kontekstene uten inversjon er *mer* belastende (+) eller *mindre* belastende (-) enn den maksimale belastningen, eventuelt like belastende (=).

Tabell 5: Inverterte og underinverterte kontekster i eksempelteksten.

FL = foranstilt ledd, S=subjekt, FV=finitt verb.

Underinverterte kontekster:

Kontekstnr.	FL	S	FV	Bel.	
1	5	1	1	=	At blir en sjåføren på tunge kjøretøy han må gå
2	2	2	2	-	også lærer snakket ofte
3	5	1	1	=	I STED om sommer når er jazz festivalen det er

Inverterte kontekster:

Kontekstnr.	FL	S	FV	
4	5	1	2	Da kjørte jeg første gang lastebil trodde jeg...
5	5	1	2	Da fikk jeg min første jobb skjønnte jeg...
6	3	1	1	For meg selv var det...
7	2	1	2	I dag kjører jeg
8	2	1	2	I dag trives jeg
9	2	1	1	I hoved sak må det...

Denne teksten har den maksimale belastningen [5-1-2]. Den har tre kontekster uten inversjon. To av disse (kontekst 1 og 3) har begge [5-1-1], men ser man nærmere på dem, har de lengre forfelt enn den maksimale belastningen. De har også kortere verb, så kompleksitetsmessig har jeg vurdert dem til å være omtrent like belastende som MB. MB har imidlertid *jeg* som subjekt, mens de underinverterte har *han* og *det*, som er anaforiske. Anafori er et av forholdene ved den språklige konteksten som jeg har regnet som en ekstra belastningsfaktor. Dette er fordi det krever *mer* å etablere referansen til et anaforisk uttrykk, en til et pronomen med deiktisk referanse (jeg/vi), hvor referansen etableres fra den generelle situasjonen. Siden kontekst 1 og 3 har anaforiske subjekter, har jeg altså regnet dem som mer belastende enn MB til tross for at de er omtrent like belastende med hensyn til strukturell kompleksitet. Den siste konteksten uten inversjon (kontekst 2) er vanskelig-

gere å sammenligne med MB - verbet er like belastende, forfeltet lettere og subjektet litt lengre. Allikevel er det tydelig at kompleksitetsforskjellene mellom subjektene og verbene i disse kontekstene er så små, at jeg har latt det foranstilte leddet veie tyngst, og vurdert kontekst 2 som *mindre* belastende enn MB. Denne konteksten stemmer altså *ikke* med prediksjonene, men den har et adverbial i midtfeltet som utgjør en ekstra kapasitetsbelastning. Når man i tillegg sammenligner kontekst 2 med *de øvrige inverterte* kontekstene, ser vi at den er mer belastende enn disse, selv om den er mindre belastende enn MB.

Denne teksten har også tre overinversjoner. Overinversjoner tolkes ofte som tolkningsrelaterte, men jeg har ønsket å også se dem i forhold til kapasitet, fordi det vil være naturlig å forvente at eventuelle overinversjoner ligger innen belastningsgrensen om det er kapasitet som styrer variasjonen. Alle overinversjonene i eksempelteksten har lavere belastning enn MB, og innfrir dermed prediksjonene.

Tabell 6: Overinversjoner i eksempelteksten

Overinverterte kontekster:

Kontekstur.	FL	S	FV	Bel.	
10	1	1	2	-	Da kjørte jeg...
11	1	1	1	-	Da fikk jeg.
12	1	1	2	-	Hva mente han

Variabel kapasitetsbelastning som årsak til variasjon

Om det er kapasitetsforhold som styrer variasjonen og spredningen av inversjonen, vil korrekt inversjon først dukke opp i kontekster med lett-prosesserte omgivelser, korte foranstilte ledd og subjekter og enkle verb, for så å spre seg etter hvert som innlæreren automatiserer større og større deler av språket.

Nesten alle tekstene som ble undersøkt for kapasitetshypotesen viser tendenser som stemmer overens med prediksjonene. Strukturell kompleksitet kunne ikke gjøre rede for alle kontekstene, men en ekstra belastningsfaktor som så ut til å være spesielt utslagsgivende på underinversjon, var adverb i midtfeltet.

Utleddning

Målet med undersøkelsen jeg har gjort, har vært å finne ut hva som kan være årsaken til den variable anvendelsen av foranstillingsinversjon i innlærerspråk. Jeg har satt fram to hypoteser som bygger på ulike teorier om hva variasjon i mellomspråk skyldes, og jeg har funnet god støtte i materialet for begge.

I studien har jeg sett på *synkron* variasjon, variasjon på ett og samme tidspunkt i utviklinga av mellomspråket. Men hypotesene mine forutsetter at denne variasjonen avspeiler en diakron variasjon, en utvikling over tid med spredning fra kontekst til kontekst, enten i pakt med opparbeiding av kunnskap om inversjonens distribusjon, eller automatisering av regelen. Det er vanlig å anta at synkron mellomspråksvariasjon er et avtrykk av variasjon over tid, men det er omdiskutert og man kan ikke si noe sikkert om dette uten mer omfattende undersøkelser enn det jeg har gjort (Tarone 1988:116). Hypotesene mine har den svakheten at de bygger på årsakene til variasjon *isolert*. Identifiseringshypotesen tar utgangspunkt i variasjon som kunnskapsrelatert, kapasitetshypotesen som kontrollrelatert. Det er vel egentlig mer realistisk at disse faktorene, identifisering og kapasitet, kunnskap og kontroll - virker *sammen*, ikke hver for seg. Enkelte kontekster er kanskje underinvertert fordi de ikke er identifiserte, andre fordi de er for belastende. En sammenslåing av hypotesene vil kanskje i større grad kunne forklare at lett-identifiserte kontekster allikevel ikke er inverterte (det er for stor kapasitetsbelastning), og at kontekster som er minimalt belastende allikevel er underinverterte (de er ikke identifiserte som inversjonskrevende).

Flere har antydnet tidligere at variabel anvendelse av inversjon/ underinversjon er kapasitetsbetinget, dette er ikke noe nytt. Men jeg har ikke sett noen direkte foreslå at det kan være *tolkningsrelatert*, det er som regel bare overinversjon som får denne forklaringen. Identifiseringshypotesen får derfor være mitt bidrag til forståelsen av inversjon i innlærerspråk.

Ulike perspektiver på utvikling

Som jeg var inne på i innledningen vil en variasjonsstudie som denne se på mellomspråkets veksling mellom to former, uten å fokusere på om den ene er korrekt eller avvikende. Den vil stå i kontrast til studier som fokuserer på trekk som tilegnet eller ikke tilegnet, definert etter et bestemt tilegnelses-kriterium. Rod Ellis (1989) skiller mellom studier av '*development-as-sequence*' (sekvensiell innlæring av trekk) og studier av

'*development-as-growth*', som ser på veksten til et trekk, kontekst for kontekst. Han mener at begge perspektivene er nødvendige og at de kan utfylle hverandre for å avdekke hvordan innlærerspråk utvikler seg.

Investigating development-as-sequence, however, is only half the story, we also need to consider development-as-growth by finding out what happens to linguistic forms once they have entered the interlanguage. (1989:43)

Om en kan trekke ut hvilke faktorer som styrer et variasjonsmønster, for eksempel den språklige konteksten, vil kunnskapen om disse faktorene kunne gi en større dybde i kunnskapen om hvordan trekk læres gradvis. I en tilnærming som ser på om trekk er tilegnet eller ikke, kan det være vesentlig å også se på hvor stor bredde det er i den språklige konteksten. Schachter (1974) kom med et viktig metodisk poeng i sin kritikk av feilanalysen. Hun påpekte at lav frekvens av et bestemt trekk i innlærerspråk kan være et like sterkt tegn på vansker, som en direkte feil er, og at man bør være obs på *underrepresentasjon* av trekk når man skal regne ut feilkvoter. Jeg ønsker avslutningsvis å trekke en parallell til dette, og antyde at underrepresentasjon av *konteksttyper* innen et bestemt trekk også er verdt å merke seg før man trekker konklusjoner om hvorvidt et trekk er tilegnet eller ikke. Har for eksempel en innlærer høy korrekthet, men bare lette kontekster? Det hadde vært interessant å undersøke de øvrige tekstene i ASK-materialet nøyere med tanke på hvilke typer kontekster som er representert. Har for eksempel de tyske og nederlandske tekstene god bredde i konteksttyper, med både lette og tunge kontekster representert? Dette ble det dessverre ikke anledning til å se på i min studie, men nå som Norsk andrespråkskorpus foreligger i sin helhet, er det åpnet opp store muligheter til å undersøke dette¹¹ på et stort antall tekster og over ulike nivåer i utviklinga.

Inversjonsballen ruller videre gjennom andrespråksfeltet i årene framover, og vil nok møte mange nye tilnærminger som kan si noe om hvorfor dette er et slikt beryktet trekk, og hvorfor innlærerne sliter med å få det på plass. Jeg har ønsket å se det fra variasjonsperspektivet for å belyse at dette kan være et trekk som sprer seg fra kontekst til kontekst i tråd med at innlæreren opparbeider større kunnskap og kontroll på inversjonen. Foranstillingsinversjon er ikke nødvendigvis verken vanskelig eller lett, men (Ja takk,) *begge deler*, alt avhengig av konteksten den står i.

Litteratur

- Anderson, R. 1989. The Theoretical Status of Variation in Interlanguage Development. I S. Gass, C. Madden, D. Preston & L. Selinker *Variation in Second Language Acquisition Volum II: Psycholinguistic issues*, Side 46-64. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Axelsson, M. 1994. *Noun phrase development in Swedish as a second language: a study of adult learners acquiring definiteness and the semantics and morphology of adjectives*. Stockholm University.
- Berggreen, H. & Tenfjord, K. 1999. *Andrespråkslæring*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bolander, M. 1988. Nu ja hoppas inte så mycke. Om inversion och placering av negation och adverb i svenska som andraspråk. I K. Hyldenstam & I. Lindberg *Första symposiet om svenska som andrespråk, Vol. I* Stockholms Universitet.
- Brautaset, A. 1996. *Inversjon i norsk mellomspråk: En undersøkelse av inversjon i stiler skrevet av innlærere med norsk som andrespråk*. Oslo: Novus forlag.
- Corder, S. P. 1982. *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford University Press.
- Ellis, R. 1989. Sources of Intra-Learner Variability in Language Use and Their Relationship to Second Language Acquisition. I S. Gass, C. Madden, D. Preston & L. Selinker *Variation in Second Language Acquisition Volum II: Psycholinguistic issues*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Ellis, N.C. 2003. Constructions, Chunking and Connectionism: The Emergence of Second Language Structure. I C.J. Doughty, & M.H. Long, *The Handbook of Second Language Acquisition*. Blackwell Publishing.
- Faarlund, J.T., Lie, S. Og Vannebo, K.I. 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Golden, A. 1994. *Ordforråd, ordbruk og ordlæring* Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Hagen, J. E. 1992. Feilinvetering, overinvetering og underinvetering. I *NOA 15*, s. 27-38
- Hagen, J. E. 1998. *Norsk grammatikk for andrespråkslærere*. Oslo: Ad Notam.
- Lund, K. 1997. *Lærer alle dansk på samme måte? En længdeundersøgelse af voksnes tilegnelse af dansk som andetsprog*. Special-pædagogiskforlag.

- Meisel, J.M., Clahsen, H. Og Pienemann 1983. On determining developmental stages in natural second language acquisition. *Studies in Second Language Acquisition* 3, 109-135.
- Pienemann, M. 1988. *Language Processing and Second Language Development. Processability theory*. Amsterdam:Benjamins
- Schachter, J. 1974. An Error in Error Analysis. *Language Learning* 24, 567-59.
- Sharwood Smith, M. 1994. *Second Language Learning: Theoretical Foundations*. New York: Longman.
- Tarone; E. 1988. *Variation in Interlanguage* London: Arnold.

Noter

1. I dag kalles dette korpuset for Demokorpus, og er å finne på ASKs hjemmeside (<http://ask.uib.no>), i tillegg til hovedkorpuset som nå er ferdigstilt og består av et materiale på ca 1700 tekster.
2. Zweitspracherwerb Italienischer und Spanischer Arbeiter
3. I gruppen av underinversjoner har jeg også tatt med kontekster hvor et ledd kan tolkes til å stå i ekstraposisjon, som i setningen ”Heldigvis, jeg rakk bussen”. Det kan være vanskelig å avgjøre om mangelen på inversjon i disse kontekstene er et bevisst valg fra innlærerens side, eller om det er en klassisk underinversjon.
4. Vel og merke ikke tilgjengelig som *spesifikt* uttrykk, selv om *typen* grammatisk konstruksjon kan være tilgjengelige, for eksempel at-setninger og da-setninger.
5. <http://www.tekstlab.uio.no/norsk/bokmaal>
6. Stedsnavnet er anonymisert i ASK.
7. Det har vært et generelt forbehold i undersøkelsen at variasjon innen en frekvenskategori ikke strider mot hypotesen, så lenge alt som er *mer* frekvent er invertert, og alt som er *mindre* frekvent er underinvertert. Om variasjonen er innen de høyfrekvente, må altså alle mellomfrekvente og unike mangle inversjon, og om variasjonen er innen de unike må alle høyfrekvente og mellomfrekvente være inverterte. Dette mønsteret kommer ikke så tydelig frem i eksempelteksten, ettersom den mangler høyfrekvente kontekster.
8. 28 av 42 overinversjoner
9. Da det blir for omfattende å komme inn på i denne artikkelen, vil jeg vise til selve avhandlingen min for en mer nøyaktig omtale av hvilke typer ord og fraser som tildeles hvilken kompleksitetsverdi. Blant annet har jeg basert meg på Monika Axelssons læringsløyper for substantivfraser (Axelsson 1994:99), hvor en frases kompleksitet blir beregnet etter det hun kaller ”antall formella svårigheter” i frasen.
10. Viser også her til selve avhandlingen for en mer nøyaktig omtale av ekstrarfaktorene og begrunnelsen for å bruke dem.
11. Og mye annet!